

Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon
palvelut

Avohuollon lastensuojelu sekä sijais- ja jälkihuollon palvelut - Palvelukuvaus ja nykyinen toimintamalli

- Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on lastensuojelulain (417/2007) mukaista lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua, jossa sosiaalityöntekijä tukee sosiaalityön keinoin lasta ja perhettä sekä järjestää tarvittavat tukitoimet asiakaslähtöisesti ja oikea-aikaisesti. Työ on muutokseen tähtäävää viranomaistyötä, jota tehdään henkilökohtaisella virkavastuulla. Työ sisältää sekä suunnitelmallista työskentelyä että päivystyksellistä kriisi- ja arviointityötä. Työtä tehdään nykytilanteessa alueellisesti 10 tiimissä
- Sosiaalityöntekijän asiakasmäärää ohjaa sekä avo- että sijaishuollossa asiakasmitoitus, minkä mukaan sosiaalityöntekijällä voi olla enintään 30 asiakasta.
- Sijaishuollon sosiaalityö on lastensuojelulain mukaista viranomaistyötä huostaanotettujen lasten asioissa. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsen asuminen sijaishuoltopaikassa kestää niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Sijaishuolto päättyy viimeistään nuoren täyttäessä 18 vuotta. Sijaishuolto järjestetään Keski-Suomen hyvinvointialueella kolmessa keskitetyssä asiakastyön tiimissä, pääosin Keskisellä alueella. Lisäksi yhteiskäyttötiloja ympäri maakuntaa. Lisäksi sijaishuollon tuki – ja ohjaustiimi (Koivikko) palvelee koko hyvinvointialuetta.
- Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle lapsen iästä riippumatta. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen tai nuoren kotiutumista sijaishuollosta tai hänen itsenäistymistään auttamalla häntä saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäiseen arkeen ja aikuisuuteen.
- Keski-Suomen hyvinvointialueella jälkihuolto alaikäisille asiakkaille järjestetään lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä. Täysi-ikäisten jälkihuollon asiakkaiden palvelut järjestetään kahdessa keskitetyssä jälkihuollon asiakastyön tiimissä.

| PALVELUKANAVAT | TUOTETTAVAT PALVELUT |
|---|--|
| <p>Kivijalka</p>  | <ul style="list-style-type: none">• Lastensuojelun avo- sijais- ja jälkihuollon viranomaistyö (sosiaalityö ja –ohjaus)• Avohuolto tuotetaan alueellisesti lähellä perheiden arkea• Sijais- ja jälkihuollon osalta keskitetyt tiimit Keskisellä alueella, lisäksi yhteiskäyttötilat muualla hyvinvointialueella |
| <p>Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut</p>  | <ul style="list-style-type: none">• Avohuollon jalkautuvia palveluita sosiaaliohjaus ja sosiaalityö• Muut jalkautuvat palvelut: keskitettyä sijais- ja jälkihuollon sosiaalityötä ja –ohjausta• Kotiin vietävät, myönnetyt palvelut: avo- ja sijaishuollon tukitoimet kuten tehostettu perhetyö, jälkihuollon tukitoimet, kuten sosiaaliohjaus |
| <p>Sähköiset palvelut</p>  | <ul style="list-style-type: none">• Lastensuojeluilmoituksen tekeminen• Jälkihuollossa toimeentulotukihakemus• Sähköinen tuki- tai sijaisperheen ilmoittautumislomake |

Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelut sekä poliisisosiaalityö – Toiminta lukuina

TUNNUSLUVUT, KÄYNNIT JA ASIAKKAAT

| | Yhteensä | Ikäryhmä 0-17v | Ikäryhmä 17-74v |
|-----------------------------------|----------|----------------|-----------------|
| Asiakkaat avohuolto kpl | 1 891 | 1 831 | |
| Alaikäiset, jälkihuolto | | 60 | |
| Asiakkaat, sijaishuolto | 675 | 675 | |
| Asiakkaat, jälkihuolto | 749 | | 749 |
| Asiakkaat, poliisisosiaalityö kpl | 1 135 | 1 135 | |

TUNNUSLUVUT, HENKILÖSTÖ

| | Sosiaalityöntekijät ja johtavat sosiaalityöntekijät | Sosiaali- ja erityissosiaalihoajaajat | Toimistotyö |
|-----------------|---|---------------------------------------|-------------|
| Henkilöstö, htv | 106 | 38 | 12 |

Avohuollon lastensuojelu sekä sijais- ja jälkihuollon palvelut – Palveluiden kehittämisen tavoitetilä

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSET

Järjestämisen linjaukset ohjaavat palveluiden kehittämisen suunnittelua, mm:





- *Palveluita tuotetaan huomioiden alueiden tarpeet, tutkittu tieto ja suositukset*
- *Lastensuojelun palvelut tuotetaan muiden Inp-palveluiden, erikoissairaanhoidon, ja muiden perus- ja erityistason palveluiden kanssa integroituneesti*
- *Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus: jalkautuvat ja kotiin viedyt oikea-aikaiset lastensuojelun palvelut edesauttavat painopisteen siirtämistä varhaisempaan vaiheeseen*

TAVOITETILA

Tavoitteet palveluverkon uudistamiselle

- 1 Riittävät ja tarkoituksenmukaiset lastensuojelun avo- , sijais- ja jälkihuollon palvelut.
- 2 Avohuollon palveluiden keskittäminen toimiviksi kokonaisuuksiksi (yhteistyössä varhaisen tuen kanssa), asiakkaiden palveluiden saatavuus lähellä arkea turvataan ja työssäkäyntialue ei kasva liian suureksi.
- 3 Sijaishuollon palvelut keskitetään (Keskinen alue), sillä sijaishuoltoon sijoitetut lapset asuvat ympäri Suomea. Riittävät yhteiskäyttötilat hyvinvointialueella varmistavat asiakaslähtöiset palvelut, koska läheisiä tavataan kotikunnissa.
- 4 Jälkihuolto on keskitetty Keskiselle alueelle, mutta palvelut jalkautuvat tarpeen mukaisesti.
- 5 Yhteiskäyttötiloja / tapaamistiloja tarvitaan sekä avo- sijais- että jälkihuollon sosiaalityössä : Saarijärvi, Toivakka, Joutsa, Hankasalmi, Kinnula.

Avohuollon lastensuojelu sekä sijais- ja jälkihuollon palvelut – Perustelut muutosehdotuksille

| | Nykyisen toiminnan haasteet ja tarpeet palveluverkon kehittämiseksi | Perustelut tavoitetilalle ja muutosehdotuksille |
|--|---|--|
| Asiakasnäkökulma (saatavuus, saavutettavuus, palvelutarve, palvelukanavat, toimintatavat)  | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nykytilanteessa palvelut ovat saavutettavissa lähellä asiakasta, asiakas voi asioida tutussa toimipisteessä ✗ Palvelut ei käytännössä ole olleet saavutettavissa henkilöstövajeen vuoksi, jonot pitkiä | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Asiakkaan oikeus yhdenvertaisiin, laadukkaisiin lastensuojelun palveluihin ✓ Yhtenäiset prosessit ja palveluiden myöntämisen kriteerit ✗ Muutos vie aikaa |
| Henkilöstönäkökulma  | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lähiesihenkilötyö saatavilla ✗ Rekrytointien vakavat haasteet ✗ Yksin tekeminen ja työn tuen puute | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tiimin tuki ja muu työn tuki, lähiesihenkilön tuki ✓ Lähiesihenkilö saatavilla ✓ Rekrytointien helpottuminen ✗ Henkilöstön saatavuus edelleen reuna-alueella |
| Tuottavuus- / kustannusnäkökulma  | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Etätyö- ja palaverikäytäntöjen kehittyminen ✗ Liikaa toimipisteitä, työn erilaiset toteuttamistavat, tilakustannukset | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Avohuollossa yhtenäiset palveluiden sisällöt näkyvät oikea-aikaisina palveluina ja ehkäisee raskaiden tukitoimien tarvetta ✗ Työssäkäyntimatkat pitkiä, kilometrikustannukset lisääntyvät |
| Tilat  | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Asiakkaiden lähellä sijaitsevat kivijalkapalvelut ✗ Tilat eivät turvallisuudeltaan riittävällä tasolla | <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tarkoituksenmukaiset tilat ✗ Yhteiskäyttötilojen saatavuuden haasteet ja riittävyys |
| Muut huomiot | | |

Avohuollon lastensuojelu sekä sijais- ja jälkihuollon palvelut – Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

- Turvataan sosiaalityö ja lastensuojelun tukitoimet lastensuojelussa lähi- ja kotiin vietävänä palveluna (avohuolto) sekä jalkautuvana palveluna (sijais- ja jälkihuolto)
- Asiakasvolyymit / kriteerit täyttävien määrä (avohuolto) ohjaa toimipisteiden sijoittumista, sijoittuminen lähelle muita lapsiperhepalveluita vahvistaa integraatiota ja yhteistyötä
- Työn luonteesta johtuen työ on liikkuvaa ja jalkautuvaa, sillä sijais- että jälkihuollossa asiakkaat asuvat ympäri Suomea
- Toimipisteiden sijoittelussa huomioidaan henkilöstön saatavuus reuna-alueilla
- Toimipisteiden sijoittumisessa huomioidaan työn riittävän tuen mahdollistaminen ja yhtenäisten palveluiden ja prosessien kehittäminen
- Palveluiden jalkauttamiseksi järjestetään riittävät yhteiskäyttötilat muiden LNP-palveluiden sekä aikuisten palveluiden kanssa niille alueille, joihin ei jää varsinaisia toimipisteitä
- Toimipisteet lastensuojelun avohuollon palveluissa määrittyvät asiakasvolyymien mukaisesti ja huomioiden muiden lasten, nuorten ja perheiden palveluiden sijoittuminen
 - Läntiselle alueelle 3 toimipistettä: Jämsä, Keuruu, Muurame
 - Pohjoiselle alueelle 2 toimipistettä: vaihtoehto A: Äänekoski-Saarijärvi, vaihtoehto B: Äänekoski-Viitasaari